

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи миллии

Тоҷикистон, профессор

Хушвахтзода Қ.Х.

03

2023

ХУЛОСАИ ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертатсияи Самандарзода Насрулло Юсуф дар мавзуи «Синтези ҳосилаҳои нави кислотаҳои холан ва омӯзиши ҳосиятҳои биологии онҳо» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои химия аз рӯи ихтисоси 02.00.03-Химияи органикӣ дар озмоишгоҳи «Химияи глитсерин»-и ба номи д.и.х., профессор Б.Ҳ. Кимсанов, Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон мутобиқ ба лоиҳаҳои фармоишии буҷети Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи мавзӯҳои зерин: «Ҳосилаҳои γ -аминокислотаи равғанӣ дар асоси эпихлоргидрин ва α -монохлоргидрин глитсерин: синтез, ҳосият ва истифодабарии он» (рақами ба қайдгирии давлатиаш 0119ТJ01002), "Экстраксия ва таҳқиқи маводи растанигӣ» (рақами ба қайдгирии давлатиаш 0116ТJ 00741) иҷро карда шудааст.

Самандарзода Насрулло Юсуф аз соли 2010 дар озмоишгоҳи «Химияи глитсерин»-и ба номи д.и.х., профессор Б.Ҳ. Кимсанов Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон фаъолият намуда истодааст. У соли 2009 факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро аз рӯи ихтисоси химик таҳқиқотчӣ хатм кардааст.

Самандарзода Насрулло Юсуф соли 2016 диссертатсияи номзадии худро дар мавзуи «Синтез ва омӯзиши фаъолияти биологии кислотаҳои холан»-ро дар шурои диссертатсионии Институти химияи ба номи В.И. Никитини АИ ҚТ аз рӯи ихтисоси 02.00.03-Химияи органикӣ ҷимоя кардааст.

Мушовирони илмӣ; доктори илмҳои химия, профессор марҳум

Қодиров Абдурхамон Ҳафизович

доктори илмҳои химия, и.в., профессор, дотсент Раҷабзода Сирочиддин Икром мебошад.

Мавзӯи диссертатсия дар ҷаласаи озмоишгоҳи «Химияи глитсерин»-и ба номи д.и.х., профессор Б.Ҳ. Кимсанов Институти илмию таҳқиқоти Донишгоҳи миллии Тоҷикистон рӯзи 24 ноябри соли 2017, қарори № 11, дар шӯрои олимони Институти илмию таҳқиқоти Донишгоҳи миллии Тоҷикистон рӯзи 21 декабри соли 2017, қарори № 12 тасдиқ шудааст.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Дар натиҷаи таҳқиқотҳои гузаронидашудаи Самандарзода Насрулло Юсуф аввалин бор ҳосилнамудани эфирҳои мураккаби кислотаи холан, ва дар асоси ин эфирҳои мураккаби он ҳосил намудани пайвастаҳои атсили кислотаи холан, пропан-1,2-диол эфирҳои кислотаи холан, пайвастанамудани кислотаҳои холан бо N-ҳосилаҳои аминокислотаҳо ва пептидҳо нишон дода шудааст. Аввалин маротиба усулҳои самараноки синтези эфирҳои метил, этил, пропил, изопропил, атсилҳосилаҳо, ва пептиди глитсеринӣ коркард шуда, ҷустуҷӯи роҳҳои истифодаи амалии ҳосилаҳои полифункционалии синтезшудаи стероидҳо дар асоси аминокислотаҳо, пептидҳо ва эфирҳои онҳо мавриди омӯзиш қарор гирифтааст.

Хулосаҳои дар қори мазкур бароварда шуда ва дақиқии натиҷаҳои бадастомада тавассути коркарди омӯри бо истифодаи барномаҳои ғуноғуни компютерӣ асоснок карда шудааст. Ҳуди рисолаи докторӣ таҳқиқоти илмии фарогир ва комил мебошад.

Рисолаи докторӣ «Синтези ҳосилаҳои нави кислотаҳои холан ва омӯзиши ҳосиятҳои биологии онҳо» қори илмӣ-таҳқиқоти ҳаҷман қалон ва қомил буда аз ҳар ниғоҳ мувофиқ ва ҷавобгӯ ба ихтисоси «02.00.03-Химияи органикӣ» ҳисобида шуда, барои дифо пешниҳод карда шавад.

Мақсади таҳқиқот: ин синтези ҳосилаҳои нави кислотаҳои холан дар асоси атсилҳосилаҳо, тенофавир, энтекавир, ледипасавир, N-ҳосилаҳои аминокислотагӣ-пептидии пропан-2-олҳо ва пропан 1,2 диолҳои глитсерин ва таввасути усулҳои муосири таҳлил муайян кардани таркиб, сохти моддаҳои синтезкардашуда ва омӯзиши хосиятҳои биологӣ онҳо дар моделҳои гуногуни фармакологӣ дар муқоиса бо маҷмӯи гиёҳи Гепосаф.

Барои ноил шудан ба мақсад дар кори диссертатсионӣ муаллиф дар назди худ чунин масъалаҳо гузоштааст:

- Синтези эфирҳои мураккаби кислотаи холан ва таҳқиқ намудани таъсири табиати ғуруҳҳои алкилӣ бо баромади эфирҳои мувофиқ;
- Таҳқиқ намудани реаксияҳои атсилронӣ дар катори эфирҳои мураккаби кислотаи холан;
- Коркарди шароитҳои оптималии синтези эфирҳои пропан-1,2-диолини 5β-кислотаҳои холан;
- Синтези пайвастаҳои нав аз ҳисоби ғуруҳи карбоксилӣ кислотаи холан бо тенофавир пайвастаҳо;
- Синтези пайвастаҳои нав аз ҳисоби ғуруҳи карбоксилӣ кислотаи холан бо энтекавир пайвастаҳо;
- Синтез ва омӯзиши кислотаҳои холан бо N-ҳосилаҳои аминокислотагӣ ва пептидии глитсерин;
- Ҷустуҷуи роҳҳои имконпазири модификатсияи 3α,7β-дигидрокси-5β-кислотаи холан дар реаксияҳои намуди гуногун;
- Таҳқиқ намудани алоқаи байни сохти моддаҳои синтезшуда ва баъзе компонентҳои аз растаниҳои доруворӣ ҷудокардашуда, бо мақсади дарёфти соҳаҳои истифодаи амалии онҳо;

Методҳои таҳқиқот ва асбобҳои истифодашуда. Диссертант дар раванди таҳқиқ ва синтези пайвастҳои нав дар асоси ҳосилаҳои кислотаи холан бо спиртҳои метил, этил, пропил, изпропил, атсилҳосилаҳо, аминокислотаҳо, пептидҳо, эфирҳои онҳо аз ҳалкунандаҳои диоксан,

хлороформ, бензол ва толуол мавриди истифода қарор дода ва бо роҳи амлӣ иҷро кардааст. Пайвастаҳои ҳосилкардашуда бо истифодаи усулҳои муосири физикӣ-химиявӣ таҳқиқ шудаанд. Тозагии моддаҳо бо усули хроматографияи маҳинкабат ва дар асбоби хроматографияи «Хром-5» истеҳсоли Чехия санҷида шуданд. Миқдори карбон, гидроген, оксиген ва нитроген дар асбоби «vario» MICRO CUBE муайян карда шудаанд. Спектрҳои ИС-и пайвастаҳои синтезкардашуда дар соҳаҳои 400-4000 см⁻¹ дар асбоби «Specord IR-75» ва спектрометрии «SHIMADZU», ба намуди суспензия дар вазелин ва ҳаб (таблетка) бо КВг омӯхта шудаанд. Таркиб ва сохти пайвастаҳои синтезкардашуда бо гирифтани спектрҳои Масс., (дар асбоби [www. Chromatec. ru](http://www.Chromatec.ru) 5000. 2) ва РМЯ (дар асбоби «Bruker- 500 Мхс, маҳлул дар ампул 50 мм, ампулҳо: Norell-508-UP ва Norell-S-5-500») тасдиқ карда шуданд.

Саҳеҳияти натиҷаҳои дар диссертатсия овардашуда ба нишондоди зер асос шудааст:

- дар асоси таҳқиқотҳо гирифтани натиҷаҳои аниқ ва саҳеҳи қиматҳои эксперименталӣ;
- таҳлили қатъии онҳо дар асоси усули рижъӣ ва таҳлили омории муосир;
- муқоисаи натиҷаҳо бо натиҷаҳои дар адабиёт овардашуда, зоҳиркунии мувофиқатии онҳо;
- саҳеҳии қонуниятҳои назариявии муқарраршуда ва хулосаҳои асосии қори диссертатсионӣ бо асосҳои химияи органикӣ.

Навоварихои илмӣ таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки:

1. Бо дар назардошти методология оид ба муайян кардани алоқои байни сохт ва фаъолияти биологӣ натиҷаҳои таҳқиқоти пай дар пай оид ба тартиби гузаронидани реаксияҳои гуногун, дар асоси истифода намудани гуруҳҳои карбоксилӣ, гидроксилӣ, глитсидӣ ва кетонии баъзе кислотаҳои ҳолан пешниҳод ва дар натиҷаи он эфирҳои

мураккаби метил, этил, пропил, изпропил, изобутил ва ҳосилаҳои атсилӣ, эфирҳои атсил ва пропан-1,2-диолҳо тенофавир ва энтекавир ҳосил карда шудаанд.

2. Фаъолияти биологӣ эфирҳои пропан-1,2-диолҳои кислотаҳои холан ва баъзе маводи аз растаниҳои доругӣ ба монанди «Гепасаф» омӯхта шудаанд. Дар ин асос ҳосиятҳои зиддимикробӣ, холелитолитӣ, литолитӣ, гипохолестеринӣ ва фаъолнокии гепатопротекторӣ онҳо ошкор гардид.
3. Натиҷаҳои таҳлили газохроматографии миқдории кислотаҳои холан дар зардобаи хуни одамони солим ва беморони холестетсидӣ шадид, холесистити музмин, гепатит ва сиррози чигар, стеатози чигар дар марҳилаҳои гуногун ва стеатогепатит муайян карда шуд.

Аҳамияти илмӣ-амалии таҳқиқот:

- Як қатор эфирҳои мураккаби синтезшуда, ки дар қатори илмӣ гирд оварда шудаанд, метавонанд чун намуна барои таҳлили кислотаҳои холан манбаҳои биологӣ дорой патологияи гепатобилиарӣ истифода шаванд, инчунин ин натиҷаҳо метавон барои таҳлили бемориҳои чигар тавсия намуд.
- Дар натиҷаи гузаронидани реаксияи атсилронӣ таввасути занҷири паҳлугии стероидҳо кислотаи холанӣ атсилҳосила эфир, - 3 α ,7 α -диатсетоксиметил -5 β кислотаи холанро ҳосил карда шуд. Ин мавод захрнокии нисбатан паст ва фаъолияти баланди зиддимикробиро доро мебошад.
- Эфири пропан 1,2-диоли 3 α ,7 β -дигидрокси-5 β кислотаи холан синтез карда шуд. Ин эфир таъсири литолитӣ, гепатохолестеринӣ ва гепатопротективӣ дошта дар мавриди холестазаи шадид инчунин аз ҷиҳати самарабахши фаъолнокии баландтарро, нисбат ба кислотаи Урсодезоксихолна ва маводи растаниҳои «Гепосаф» зоҳир менамояд.

Баамалбарорӣ ва татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот. Натиҷаҳои бадастомада дар раванди таълими кафедраи химияи органикии факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳангоми хондани курсҳои махсус, иҷрои қорҳои курсӣ, дипломӣ ва таҳқиқотӣ татбиқ гардида, донишҷӯён, аспирантон ва унвонҷӯён натиҷаҳои қори мазкурро мавриди истифода қарор дода метавонанд. Масалан, ҳангоми хондани курсҳои махсуси «Аминокислотаҳо ва пептидҳо», «Химияи стероидҳо» ва «Химияи глитсерин ва ҳосилаҳои он» дар кафедраи химияи органикии ДМТ метавонад ҳамчун асос ва замина хидмат намояд.

Мавқеъҳои асосии ба химоя пешниҳодшуда:

1. Бо дар назардошти методология оид ба муайян кардани алоқои байни сохт ва фаъолияти биологӣ натиҷаҳои таҳқиқоти пай дар пай оид ба тартиби гузаронидани реаксияҳои гуногун, дар асоси истифода намудани ғуруҳҳои карбоксилӣ, гидроксилӣ, глитсидӣ ва кетонии баъзе кислотаҳои ҳолан пешниҳод ва дар натиҷаи он эфирҳои мураккаби метил, этил, пропил, изпропил, изобутил ва ҳосилаҳои атсилӣ, эфирҳои атсил ва пропан-1,2-диолҳо тенофавир ва энтекавир ҳосил карда шудаанд;
2. Фаъолияти биологӣ эфирҳои пропан-1,2-диолҳои кислотаҳои ҳолан ва баъзе маводи аз растаниҳои доругӣ ба монанди «Гепасаф» омӯхта шудаанд. Дар ин асос ҳосиятҳои зиддимикробӣ, холелитолитӣ, литолитӣ, гипохолестеринӣ ва фаъолнокии гепатопротекторӣ онҳо ошқор гардид.
3. Натиҷаҳои ташҳиси газохроматографии миқдории кислотаҳои ҳолан дар зардобаи хуни одамони солим ва беморони холестетсидӣ шадид, холесистити музмин, гепатит ва сиррози чигар, стеатози чигар дар марҳилаҳои гуногун ва стеатогепатит муайян карда шуд.

Таъйид (апробатсия)-и диссертатсия. Маводи қори диссертатсионӣ дар як қатор конференсҳо, симпозиумҳои дараҷаҳои

гуногун маъруза ва муҳокима карда шудааст. Аз он ҷумла: дар конференсияи байналмиллалии Конференсияи илмӣ умумироссиягӣ бо иштироки байналхалқӣ нейтропротексияи фармакологӣ Санкт-Петербург 2013. 61-умин Конференсияи илмӣ амалии ДДТТ ба номи А. Сино «Саҳми илми тибб дар амалан нигоҳдории тандурустӣ бо иштироки байналмиллалӣ (Душанбе. 2013); 62-умин Конференсияи илмӣ-амали (бо иштироки байналмиллалӣ) ДДТТ ба номи Сино «Илми тиб ва маориф». 20-солагии Конституция (Душанбе. 2014). Маҷмуи мақолаҳои форуми аввалини ихтироъкорони Тоҷикистон. (Душ. 2014)., Маҷалаи илмӣ-амалии «Саноати хусусӣ ва бозор» (Душ.2014). Конференсияи илмӣ-амалии «Татбиқи дастовардҳои гастроэнтерологияи муосир дар амалан нигоҳдории тандурустӣ (Душанбе- 2014). Конференсияи илмӣ-амалӣ, бахшида ба 1150 Солагии олим, энциклопедисти тоҷику форс, табиб-алхимиядон ва файласуф Абубақр Муҳаммад Ибн Закариёи Розӣ (Душ. 2015) Маҷмуи мақолаҳои Конференсияи минтақавӣ дар мавзӯи «Ҳолати илм дар ҷумҳурӣ» (Душ.2015). Конференсияи ҷумҳуриявӣ «Ҳолати илми химия ва таълими он дар муассисаҳои таълимии ҚТ» (Душ. 2015). Хониши намунавии XIII, дастовардҳои илми химия дар 25 – соли истиқлолияти давлатии ҚТ бахшида ба 70-Солагии ташкилҳои Пажӯҳишгоҳи химияи ба номи В.И. Никитин АИ ҚТ. (Душ. 2016), конференсияи байналмиллалии «Пайвастиҳои комплексӣ ва ҷанбаҳои истифодабарии онҳо» (11-12 октябри соли 2018). Душанбе, 2018; конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ бахшида ба Даҳсолаи байналмиллалии амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», «80-солагии ёдбуди Юсуфов Тилло Юсуфович» дар мавзӯи «Синтези ҳосилаҳои нави глитсеринии аз ҷиҳати биологӣ фаъол дар асоси аминокислотаҳо, пептидҳо ва фуллерен C₆₀»(28-29 июни соли 2018). конференсияи IV байналмиллалии илмӣ: «Масъалаҳои химияи физикӣ ва координатсионӣ», бахшида ба 85-солагии доктори илмҳои химия, профессор Ҳомид Муҳсинович Якубов ва гиромидошти хотираи доктори илмҳои химия,

профессор Зухуриддин Нуриддинович Юсуфов. (3-4 майи соли 2019). - Душанбе -2019; маҷмуаи мақолаҳои конференсияи ҷумҳуриявии илмию амалӣ дар мавзӯи “Заминаҳои рушд ва дурнамои илми химия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”, бахшида ба 60-солагии факултети химияи ДМТ ва гиromидошти хотираи д.и.х., профессор Академики АИ ҶТ Нуъмонов И.У. (12-14 сентябри соли 2020). Душанбе-2020; маҷмуаи мақолаҳои конференсияи байналмилалӣ илмию амалӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои муосири химия, татбиқ ва дурнамои онҳо», бахшида ба 60-солагии кафедраи химияи органикӣ ва гиromидошти хотираи д.и.х., профессор Холиқов Ширинбек Холиқович (14-15 майи соли 2021). Душанбе-2021 ва Душанбе-2020; маводи конференсияи III байналмилалӣ илмию амалӣ дар мавзӯи «Рушди илми химия ва соҳаҳои истифодабарии он», бахшида ба 80-солагии гиromидошти хотираи д.и.х, узви вобастаи АМИТ, профессор Кимсанов Бӯри Ҳакимович (10 ноябри соли 2021). маводи конференсияи илмӣ-амалии (70-солагии) «Тибби муосир: Анъанаҳо ва иноватсия. ДДТТ ба номи Абуали ибни Сино маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ИИТ ДМТ бахшида ба “Солҳои рушди саноат (солҳои 2022-2026)” ва “Бузургдошти Мавлоно Ҷалолиддини Балхӣ” 2022 чоп шудааст.

Саҳми шахсии муҳаккиқ. Таҳқиқот, дарёфт, таҳлил ва ҷамъбасти маълумоти илмӣ оид ба экспериментҳои химиявӣ, биологӣ ва биохимиявӣ, ҷудокунии хроматографии омехтаи реаксионӣ, ҷудокунии ва тоза кардани маҳсулоти нави синтезшуда ва аз растаниҳо ҳосилнамударо иҷро намудааст. Сохти моддаҳои бадастовардаро, тавассути усулҳои таҳлилии физикию-химиявӣ муайян кард. Синтези ҳосилаҳои кислотаи холанро бо мақсади ҳосил намудани пайвастаҳои дорӣ хосиятҳои бехтари биологӣ иҷро кардааст. Сохти моддаҳои ҳосилшударо бо ёрии усулҳои физикию-химиявӣ таҳлил ва муайян карда, натиҷаҳои бадастомадаро коркард ва шарҳ додааст, натиҷаи таҳқиқро дар

конференсияҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва донишгоҳӣ амалӣ намуда оид ба тайёр кардани нашрияҳо корҳои зиёдеро ба анҷом расонидааст.

Муҳимтарин иштишороти унвонҷӯ аз рӯи диссертатсия:
Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

Монографияҳо:

- [1-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез и биологическая активность ряда производных холановых кислот. / Н.Ю. Самандаров., А.Х. Кадыров, С.И. Раджабов / Изд. «ЭрГраф», 2016 (Монография на 116 стр.)
- [2-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез и исследование производных глицерина с эфирами аминокислот и дипептидами/С.И. Раджабов, С.Х. Одинаев, Н.Ю. Самандаров, Р.А. Мустафокулова, М.Б. Каримов.-Душанбе: ООО «Эр-граф», 2018.-104 с. Монография.
- [3-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез, изученные фармако-биохимической действие «Урсослит» и настойки «Фитолит» // Н.Ю. Самандаров., Б.Х. Махкамова., А.Х.Кадиров // Душанбе: «Нушбод». 2022. (Монография на 140-стр.)

Патентҳо ва нахустпатентҳо

- [4-М]. Самандаров, Н.Ю. Способ диагностики жировой болезни печени./ А.Х. Кадыров, Г.К. Мироджов, М. Худжамуродов, А.А., Кодиров, Н.Ю. Самандаров, М.П. Султонмамадова, М.К.Абдурахимова // Патент РТ, ТҶ №525. 2012.
- [5-М]. Самандаров, Н.Ю. Способ диагностики жировой болезни печени./ А.Х. Кадыров, Г.К. Мироджов, М. Худжамуродов, А.А., Кодиров, Н.Ю. Самандаров, М Султонмамадова, М.Абдурахимова // Патент РТ, ТҶ №524. 2012.
- [6-М]. Самандаров, Н.Ю. 3-хлорбензо/в/тиофен-2-карбоксии гидразид-3 α , 7 α -дигидрокси-12-кетохолановой кислоты, обладающий антибактериальной активностью./ А.Х. Кадыров, Г.К. Мироджов, З.Д. Назарова, Б.Х. Махкамова, М.П. Султонмамадова, Н.Ю. Самандаров, М.К. Абдурахимова //Патент Республики Таджикистан № ТҶ 583 Приоритет изобретения от 30.09.2013 г.

[7-М]. Самандаров, Н.Ю. Пропан-1,2-диолювый эфир-3 α , 7 β -дигидрокси-холановой кислоты в качестве холелитолитическое средства./ А.Х. Кадыров, Г.К. Мироджов, З.Д. Назарова, М.П. Султонмамадова, Н.Ю. Самандаров, М.К. Абдурахимова, Ш.А. Кодиров // Патент Республики Таджикистан № ТЈ 579 Приоритет изобретения от 18.09.2013 г.

[8-М]. Самандаров, Н.Ю. 12 α -тозилоксиэфир-3 α ,7 α -диацетокси-5 β -метилхола-новой кислоты в качестве пртивомикробного средства./ А.Х. Кадыров, Н.Ю. Самандаров, З.Д. Назарова, Ш.А. Кодиров, М.П. Султонмамадова // Патент РТ. № ТЈ 64 Приоритет от 2014 г.

[9-М]. Самандаров, Н.Ю. Бальзам «Фиталит» обладающий гипохолесте-ринемическим, литоли-тическим и гепатопротективным действием./ А.Х. Кадыров, Б.Х. Махкамова, Н.Ю. Самандаров, Ш.А. Кодиров, З.Н. Расулова, М.П. Султонмамадова, Г.З. Пиров // Патент РТ № ТЈ 964 от 17 декабря 2018 г.

[10-М]. Самандаров, Н.Ю. Средство «Фитозид», обладающее бактериостатическим дествием. А.Х.Кадыров, Б. Х.Махкамова, Н.Ю. Самандаров, С.М. Ахмадзода, З.В. Табаров, Расулова З.Н. Патент РТ № ТЈ 870. Зарегистрировано в Государственном реестре изобретений Республики Таджикистан от 2014г.

[11-М]. Самандаров, Н.Ю. Средство «Гепатоман» с антивирусным НCV действием Г.К Мироджов., М.К. Курбанов., Т.М.Зубайдова., Ш.Шамсуддинов., Н.Ю. Самандаров Малый патент ТЈ №1200723 Зарегистрировано в Государственном реестре изобретений Республики Таджикистан 2012.

[12-М]. Самандаров, Н.Ю. «Средство обладающее антивирусным НCV и гепатопротектор-ным действием», Г.К Мироджов., М.К. Курбанов., Т.М.Зубайдова., Ш. Шамсуддинов., Н.Ю. Самандаров. Малый патент ТЈ №1200753 Зарегистрировано в Государственном реестре изобретений Республики Таджикистан от 04.12. 2012.

[13-М]. Самандаров, Н.Ю. «Фитосуман», обладающая бактериостатическим дествием. Патент РТ А.Х.Кадыров, Б. Х.Махкамова, Н.Ю. Самандаров, Холов Ё. К., Ш. А.Кадыров № ТЈ 643. Зарегистрировано в Государственном реестре изобретений Республики Таджикистан от 2014г.

[14-М]. Самандаров, Н.Ю. «Гепасаф» обладающее гиполипидемический и гепатопротекторного дествием. Н.Ю. Самандаров, Б. Х.Махкамова, Г.Х. Давлатова Н.Б. Борачабова Патент ТЈ №514

Зарегистрировано в Государственном реестре изобретений Республики Таджикистан от 04.12. 2018.

[15-М]. Самандаров, Н.Ю. 1-хлор-3-метокситриптофало пропан-2-оло 3 α ,7 β дигидрокси кислотаи холонат дорои таъсири зиддимикробӣ Самандаров Н.Ю., Олимова Ш.Э., Алимов И.З., Рачабов С.И. №2201666. 15.04.2022с.

[16-М]. Самандаров, Н.Ю. Получение некоторых сложных эфиров 3 α ,7 β -дигидрокси холановой кислоты. / Н.Ю. Самандаров, А.Х. Кадыров, С.И. Раджабов // Вестник ТНУ, 2013, 1/1 (102)-С. 142-144.

[17-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез ацилпроизводных сложных эфиров 3 α ,7 β -дигидроксихолановой кислоты./ А.Х. Кадыров, С.И. Раджабов, Н.Ю. Самандаров // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. Курск, 2012, №11,-с 118-120.

[18-М]. Самандаров, Н.Ю. Влияние антилипидной фитонастойки гипополипид на некоторые биохимические показатели почек в хроническом эксперименте. / Н.Ю. Самандаров, Т.М. Зубайдова, Ш.Н. Шамсуддинов // Вестник АМН № 1г. Душанбе 2014. С. 102-104.

[19-М]. Самандаров, Н.Ю. Гипополипидем действ. нового растительного сбора / Т.М. Зубайдова, Ш.Н. Шамсуддинов, Н.Ю. Самандаров, Д.У.Шерматова, К.М.Курбанов, Х.Ш.Джураев, Ш.Шамсуддинов // Журнал Здравоохранения Таджикистана №3// Душанбе, 2009. С. 122-124.

[20-М]. Самандаров, Н.Ю. Некоторые реакции глицидного эфира 3 α ,7 α , 12 α - тригидрокси -5 β - холановой кислоты./ А.Х. Кадыров, Н.Ю. Самандаров, С.И. Раджабов // Вестник ТНУ, 2012, 1/3 (85), -С.208-210.

[21-М]. Самандаров, Н.Ю. Влияние растительного сбора на некоторые биохимические показатели печени в хроническом эксперименте./ Н.Ю.Самандаров, И.З.Алимов// SCIENCE AND WORLD International scientific journal, № 10 (86), 2016 The journal is founded in 2013 (September) ISSN 2308-4804 стр. 96-98.

[22-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез тозилоксиэфиров некоторых производных холановых кислот./ А.Х. Кадыров, Б.Х. Махкамова, Н.Ю. Самандаров // Вестник ТНУ .2013 № 1/3 (140) стр 145-147. С. 166-169.

[23-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез пропан-1,2-диолевых эфиров холановых кислот./ А.Х. Кодиров, И.В. Заварзин, Н.Ю. Самандаров, Ш.А. Кодиров // Вестник ТНУ. Научный журнал (216), 2016,-С.231-234.

[24-М]. Самандаров, Н.Ю. Разработка состава и фармакологические исследования холере-тических свойств бальзама из растительных экстрактов./ А.Х.Кодиров, Н.Ю. Самандаров, З.Н.Расулова, Г.З. Пиров,

С.Р.Усманова // Актуальная биотехнология г.Ялта, № 3 (26) 2019. С. 264-266.

[25-М]. Самандаров, Н.Ю. Изменение содержания желчных кислот при лечении жировой болезни печени. / Ё.К.Холов, А.Х.Кодиров, Н.Ю. Самандаров, Б.Х.Махкамова // «Авчи зуҳал» ,№ 4, 2018. –С.73-78.

[26-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез на основе 3 α ,7 α -дигидрокси-5 β -холановой кислоты / Н.Ю. Самандаров, Х.С. Рахимова, А.Х. Кодиров, И.В Заварзин, Б.Х. Махкамова // Colloquium –journal 5 (29), 2019, С.83-85 (ПОЛША – Варшава).

[27-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез гидразидов и их гидрохлоридов на основе метиловых эфиров холановых кислот. / Н.Ю. Самандаров, А.Х. Кодиров, З.Д.Назарова, М.М.Муродова, М.П. Султонмамадова. // Наука и инновация ISSN 2312-3648 2018/ № 2. –С.234-237.

[28-М]. Samandarov, N. Investigation obtain reaction of n-(5-alkil-1.3.4-tiadiazolsubnsninted) 3-clorbenzo /b/tiophen-2-carboximides and their oxidation. /N. Samandarov, A. KH. Kadyrov, KH.S.Rakhimova, B.KH. Makhamova // Colloquium-Journal .ISSN 2520-6990 № 8.(32), 2019, -С.58-62. Warsawa. Poland.

[29-М]. Самандаров, Н.Ю. Антимикробная активность новых производных глицерина с остатками эфиров аминокислот и дипептидами / С.И. Раджабов, С.Х. Одинаев, Р.А. Мустафокулова, Н.Ю. Самандаров //Вестник Таджикского национального Университета. –Душанбе: 2017. – №1/2. – С. 148-151. С. 177-179.

[30-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез исследование изопропиловых эфиров холановых кислот./ Н.Ю. Самандаров, С.М.Абдуллозода, А.Х Кодиров, Х.С. Рахимова // “Наука и мир” №3 2020г. г. Волдоград. РФ. С. 30-33.

[31-М]. Самандаров, Н.Ю. Гепатопротективного свойства нового растительного сбора “Гепосаф” при экспериментальном токсическом гепатите, вызванном CCL₄./ Н.Ю. Самандаров., А.Х. Кодиров, Г.Х. Давлатова // Проблемаиы гастроэнтерологии №1 2021. –С.52-56.

[32-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез и свойства некоторых производных холановых кислот. / Н.Ю. Самандаров, М. М. Муродова, А.Х. Кадиров, Ш.А.Кадиров // Вестник Таджикского национального Университета. – Душанбе: Сино, 2021. – №1/2. – С. 168-171.

[33-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез и некоторые холитиические свойства нового аналогов урсодезоксихолевая кислоты «Пропан -1,2-диолового эфира»-а / Н.Ю. Самандаров // Международный научный журнал «Вестник науки» №4 (49)Т.1. С. 156-158.

[34-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез и изучение физико- химической 3 α , 7 ρ -дигидрокси – 5 ρ -холановой кислоты. / Н.Ю. Самандаров // Наука и Мир

ISSN 2308-4804 Международный научный журнал «Наука и Мир» (№ 8 (96), С. 26-30.

[35-М]. Самандаров, Н.Ю. Получений и изучений нового растителного сбор «Гепосаф» при экспериментальном токсическом гепатите, вызиваном CCl₄. / Н.Ю. Самандаров // Науки и инновация 2021 №3 С. 126-130.

[36-М]. Самандаров, Н.Ю. Разработка состава и фармако-биохимические исследования холеритических свойства настойки из растителных экстрактов / Н.Ю. Самандаров // Науки и инновация 2021 №4 С. 64-69.

[37-М]. Самандаров, Н.Ю. Значение жирных кислот при жировой болезни печени / Н.Ю. Самандаров // SCIENCE AND WORLD International scientific journal. Науки и инновация 2021 №12 С 67-69.

[38-М]. Самандаров, Н.Ю. Влияние 3 α ,7 α -дигидрокси-5 β -холановой кислоты +урсослит на изменения содержания желчных кислот у больных с метоболическим синдромом/ Ш.Э. Олимова, Н.Ю. Самандаров, И.З. Алимова // SCIENCE AND WORLD International scientific journal. Науки и инновация 2021 №12 С. 77-79.

[39-М]. Samandarov, N.Yu. Influence of ursolic acid and ursoslit on changes in the content of bile acids in patients with metabolic syndrome /Z.J. Nazarova, I.V. Shcheglova, B.Sh. Gafurova, N.Yu. Samandarov, I.Z. Alimov// SCIENCE AND WORLD International scientific journal. Науки и инновация 2022 №12 С. 10-12.

[40-М]. Samandarov, N.Yu. Synthesis and study of the structure of 1-beta-D-ribofuranosyl-1H-1,2,4-triazole-3-carboxamide in combination with cholic acid. /N.Yu. Samandarov, I.Alimov, F.Makhamadiev, Sh.Olimova//“Путь науки” №10 (104) 2022 С. 16-19.

[41-М]. Samandarov, N.Yu. Synthesis and biochemical study of cholelytic, hepatoprotective preparations “ursoslit”. / N.Yu. Samandarov // “Вестник науки” №10 (55) 2022 г. С. 106-116.

[42-М]. Самандаров, Н.Ю. Хосил кардани пропан-1,2 –эфирҳои диоловии кислотаи линолеи ва урсодезок-сиролеи ва омӯзиши хосиятҳои литоликии онҳо. / Н.Ю Самандаров // Авҷи-зухал №2 (2022сол) С. 153-156.

[43-М]. Самандаров, Н.Ю. Исследование фармакологической активности хлоргидрометилового эфира-0-бензил тирозин 3 α , 7 β - дигидроксихолевая кислота”. / Н.Ю. Самандаров, И.В.Щеглова, Б.Ш.Гафурова, И.З.Алимов // “Вестник Науки” № 6(51). С. 253-259.

[44-М]. Самандаров, Н.Ю. Синтез ва омӯзиши сохтори рибоверин бо кислотаи холан. / Н.Ю. Самандаров // Илм ва фановарӣ 2022 №3 стр 176-182.

Фехристи асосии маводи диссертатсионии мазкур дар ҳаҷми 73-адад корҳои илмӣ ба таърифи расонида шуда, 3-монография, 29-мақола дар маҷаллаҳои илмӣ аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти ҶТ ва ФР тавсия шуда ва дигар маҷаллаҳои илмӣ байналмилалӣ нашр шуда, инчунин 12-нахустпатент Ҷумҳурии Тоҷикистон дарҷ гардидааст ва 29-тезис ва фишурдаҳо дар нашрияҳои дигари илмӣ ва маводи конференсияҳо ба ҷоп расидаанд. Диссертатсияи «Синтези ҳосилаҳои нави кислотаҳои ҳолан ва омӯзиши хосиятҳои биологии онҳо» кори илмӣ ба анҷомрасида буда, барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои химия аз рӯи ихтисоси 02.00.03-Химияи органики мувофиқ аст.

Бо назардошти ақидаҳои дар боло зикршуда, маҷлиси умумии озмоишгоҳи «Химияи глитсерин»-и ба номи д.и.х., профессор Б. Ҳ. Кимсанов, Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо иштироки олимони пешбари ва Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон диссертатсияи Самандарзода Насрулло Юсуф дар мавзӯи «Синтези ҳосилаҳои нави кислотаҳои ҳолан ва омӯзиши хосиятҳои биологии онҳо» кори илмӣ ба анҷомрасида меҳисобад, ки дар сатҳи баланди илмию таҳқиқотӣ таълиф шуда, ба ҳамаи талаботи кори диссертатсионӣ ҷавобгӯ аст. Дар ин замина, диссертатсияи мазкурро барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои химия аз рӯи ихтисоси 02.00.03-Химияи органикӣ ба ҳимоя тавсия менамояд.

Хулоса дар ҷаласаи васеи шурои олимони Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул карда шудааст.

Дар ҷаласа 64 нафар, аз ҷумла 10 нафар доктори илмҳои химия, 36 нафар номзади илмҳои химия иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарafdор»-64 нафар, «зид» нест, «бетараф» нест. Протоколи №03 аз 10 марти соли 2023.

Раисикунанда: доктори илмҳои химия, профессор Роҳбари лоиҳаи илмии дар мавзӯи “Таҳқиқи раванди ҳосилшавии пайвасти координатсионии гетероядроги металлҳои интиқоли, фаъолияти биологии онҳо ва таъсир ба нанонайчаҳои якҷаббата”-и Институти илмию таҳқиқоти ДМТ

(Ихтисос 02. 00. 04-химияи физикӣ)

Раҳимова М.

Котиб: Мудирӣ шӯбаи илмҳои табиатшиносӣ,
фарматсия, дақиқ ва риёзӣ, н.и.физ.мат
(Ихтисос 02.00.06-пайвастаҳои калонмолекулави)

Ақназарова Ш. И.

Имзои доктори илмҳои химия, профессор М. Раҳимова ва номзади илмҳои физика-математика Ш. И. Ақназарова-ро тасдиқ мекунам:

Сардори шӯбаи кадрҳои
Институти илмию таҳқиқоти
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Раҳматуллоева З.Б.

Такризнависони расмӣ:

1. Д.и.х, профессори кафедраи химияи органикӣ ва биологияи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни (Ихтисос 02.00.03-Химияи органикӣ) (Ҷойи кор: ДДОТ ба номи С.Айни. Суроға: 734080, ш. Душанбе, х. Рудаки 121)
Тел.: (+992) 907-74-74-09.

E-mail: s.bandaev@mail.ru

Бандаев С.Г.

Имзои д.и.х, профессор С.Г. Бандаев-ро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёссати кадрҳои
ва махсуси ДДОТ ба номи С. Айни

Мустафозода А.

2. Д.и.х, сарҳодими илмии лабораторияи «Синтези органикӣ»-и Институти химияи ба номи В. И. Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (Ихтисос 02.00.03- Химияи органикӣ) Суроға 734063, ш. Душанбе хиёбони Айни 299/2. Тел.: (+992)907851676.

E-mail: Pulod510@mail.ru

Пулатов Э.Х.

Имзои доктори илмҳои химия, сарҳодим Э.Х. Пулатов-ро тасдиқ

Сардори Раёссати кадрҳои
махсуси Институти химияи
ба номи В.И. Никитини
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Раҳимова Ф.

3. Профессори кафедраи химияи фармасевти ва токсикологии МДТ.
ДДТТ ба номи Абуали ибни Сино Рачабов У.
(Чойи кор: ДДТТ ба номи А.И. Сино, 734042, ш. Душанбе, х. Рудаки
139).

Тел.: (+992) 904464829

umarali55@mali.ru

Рачабов У.

Имзои д.и.х профессор У. Рачабов-ро тасдик мекунам.

Сардори раёсати рушди кадрҳо ДДТТ
ба номи Абуали ибни Сино.

Сафаров Б. И.

«_10_» __03__ соли 2023

